

2021-10-21

Etnologiappendix

Bilaga till ERG:s gemensamma doktorandhandbok

Barbro Blehr
STOCKHOLMS UNIVERSITET

Innehåll

1. Introduktion.....	2
2. Koppling mellan examensmål och moment i studierna	2
Kunskap och förståelse.....	2
Färdighet och förmåga.....	3
Värderingsförmåga och förhållningssätt	4
3. Anvisningar för de obligatoriska seminarierna	4
Presentationsseminarium	5
Kapitelseminarium.....	6
60%-seminarium.....	6
Slutseminarium.....	7
Annan seminariemedverkan	8
4. Disputationsplanering.....	8

1. Introduktion

Etnologiappendixet kompletterar ERG:s gemensamma doktorandhandbok med information som avser den etnologiska forskarutbildningsmiljön. Dokumentet riktar sig till forskarstuderande, lärare, handledare och i viss mån externa opponenter. Det uppdateras vid behov men inte tätare än en gång per termin. Ändringsförslag kan väckas löpande och samlas ihop vid terminsslut. Innan en ny version färdigställs går ett utkast på remiss till aktiva doktorander och till lärarkollegiet.

2. Koppling mellan examensmål och moment i studierna

Syftet med detta avsnitt är att underlätta planeringen av studierna i den individuella studieplanen och dokumentationen av måluppfyllelsen för varje enskild doktorand.

Examensmålen listas under p 3 i ämnets allmänna studieplan. Vissa av dem korresponderar tydligt mot avhandling och disputation, andra examineras genom utbildningens kursdel. Vissa uppnås genom att doktoranden fullgör obligatoriska moment som inte är poängsatta. Regelbundet och aktivt deltagande i högre seminariet i etnologi, med eller utan uppdrag som inledare och kommentator ingår i obligatoriet, liksom aktivt deltagande i nationella textverkstäder. Institutionstjänstgöring kan inte räknas som ett utbildningsmoment, men uppgifter utförda inom institutionstjänstgöringen kan träna färdigheter och förmågor som är relevanta för utbildningen.

Kunskap och förståelse

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet

korresponderar mot utbildningens kursdel, seminariedeltagande och avhandlingsarbete. Den djupa och aktuella specialistkunskapen förvärvas framför allt i anslutning till det egna avhandlingsprojektet. Kombinationen av bredd och djup ska beaktas i kombinationen av kurser. ”Forskningsområdet” ska förstås både som ”det etnologiska forskningsområdet” och som det vidare kultur- och samhällsvetenskapliga forskningssammanhang som etnologin är en del av.

- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet

korresponderar mot obligatorisk metodkurs, arbetet med den egna avhandlingen och granskning och bedömning av andras arbeten vid högre seminarier, textverkstäder och konferenser.

Färdighet och förmåga

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer

korresponderar primärt mot det egna avhandlingsarbetet och deltagande i vetenskapliga samtal vid högre seminarier, textverkstäder och konferenser.

- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete

korresponderar mot avhandlingsarbetet och andra uppgifter som ska lösas under utbildningen, till exempel presentationer och inledaruppdrag samt granskningar av andras arbeten.

- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen

korresponderar mot avhandlingsarbetet; förutsätter att flera av de tidigare nämnda examensmålen har beaktats.

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt

korresponderar mot tentamina av kurser, deltagande i vetenskapliga diskussioner och diskussioner om vetenskap samt försvaret av avhandlingen vid disputationen. Förmåga att kommunicera om forskning och forskningsresultat på engelska uppövas vid seminarier av olika slag, gästföreläsningar och internationella konferenser.

- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap

korresponderar mot kursläsning, avhandlingsarbete och vetenskapliga diskussioner i och utanför den egna ämnesmiljön.

- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande

korresponderar mot högskolepedagogisk kurs, som tenteras tenteras inom ramen för kursdelen, aktivt deltagande i seminarier av olika slag, författande av avhandlingstext samt försvar av avhandlingen vid disputationen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar

korresponderar mot Humanvetenskapliga områdets seminarier om forskningsetik eller annan utbildning i forskningsetik, aktivt deltagande i seminarier samt arbete med den egna avhandlingen.

- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

korresponderar mot aktivt deltagande i seminarier, bedömningar av andras arbeten och reflexioner om eget arbete. Examinationen kan ske både i utbildningens kursdel och vid disputationen.

3. Anvisningar för de obligatoriska seminarierna

Varje etnologidoktorand ska under utbildningen presentera sitt avhandlingsarbete på högre seminariet vid minst fyra tillfällen: presentationsseminarium, kapitelseminarium (minst ett), 60%-seminarium och slutseminarium. Syftet är att doktorander, lärare och forskare i etnologimiljön ska ta del av arbetet och hjälpa det framåt med konstruktiva frågor och råd och att doktoranden ska träna sig på att presentera, försvara, få en kritisk distans till, samt vidareutveckla sitt eget arbete i dialog med andra etnologer. Seminarierna ska alltid ledas av en annan lärare än doktorandens handledare. Båda handledarna bör i normalfallet delta i seminarierna. Seminarierna kan ske på campus eller online. Online-alternativet ska övervägas i samråd med doktorand och handledare och bör aktualiseras särskilt när potentiella opponenter befinner sig långt från Stockholm.

Texter som presenteras vid seminarierna ska vara granskade av och diskuterade med handledare innan de sänds ut för allmän läsning.

För samtliga seminarier gäller att den text som alla deltagare ska ta del av sänds ut, tillsammans med kallelse till seminariet, senast en vecka i förväg.

Vid 60%- seminarier och slutseminarier ska opponenter ha tillgång till det fullständiga underlaget som ska granskas minst tre veckor före seminarietillfället.

Doktoranden ansvarar i samtliga fall för att underlagen levereras i tid. Kallelsen skrivs av seminarieledaren. Vem som leder seminarier framgår av terminens schema.

I samband med vart och ett av de obligatoriska avhandlingsseminarierna ska doktoranden och båda handledarna boka in ett uppföljningsmöte där de går igenom de kommentarer som gavs och den diskussion som fördes och kommer överens om hur doktoranden ska arbeta vidare med texten.

För 60%- och slutseminarier gäller att seminarier ska följas upp av doktoranden, handledarna och opponenter, i normalfallet under maximalt en timme i anslutning till seminarietillfället.

När externa opponenter anlitas (vid 60%- och slutseminarier) ansvarar doktorandens huvudhandledare för att instruera dem om deras uppdrag och se till att de, i förekommande fall, får hjälp med bokning av resor. Huvudhandledaren har också ansvar för att inresande opponenter får erbjudande om lunch före seminarier. Den som är värd vid lunchen ska lämna in representationsunderlag till administrationen. Angående regler för representation och mall för deltagarförteckning, se <https://www.su.se/institutionen-for-etnologi-religionshistoria-och-genusvetenskap/om-institutionen/internt/representation-1.552495>.

Seminarieledare vid 60%- och slutseminarier ansvarar för att hämta in de personuppgifter som behövs för att kunna betala ut externa opponenter arvode (enligt ERG:s gemensamma schabloner för arbetstidsberäkning) och för att fylla i arvodesblanketten. Kostnaden ska belasta enhet 10301, aktivitet 20101 (etnologi, forskarutbildning).

Presentationsseminarium

Presentationsseminariet hålls tidigt under utbildningen, företrädesvis i oktober för doktorand som har påbörjat utbildningen 1 september. Underlaget är doktorandens projektplan, i normalfallet en något omarbetad version av det avhandlingsförslag som ingick i ansökan.

Texten bör redogöra för följande: avhandlingens syfte och frågeställningar, forskningssammanhang, teoretiska utgångspunkter, insamlings- och analysmetoder, material och avgränsningar samt tidsplan för genomförande.

Planen sänds ut tillsammans med kallelsen. Doktoranden inleder seminarier med en muntlig presentation. Denna inledning ska återge huvuddragen i forskningsplanen samt innehålla information, reflexioner och uppslag till diskussion som inte explicit framgår av texten. Rekommenderad längd är ca 20 minuter.

Vid presentationsseminariet finns ingen utsedd opponent/kommentator, utan samtliga deltagare medverkar med frågor och kommentarer.

Kapitelseminarium

Vid kapitelseminarium består underlaget av utkast till avhandlingstext, vanligen ett kapitel om 20-30 sidor. Kapitelutkast ska åtföljas av en disposition till hela avhandlingen så som doktoranden vid tillfället föreställer sig att den ska se ut och en kort orientering om avhandlingens syfte, teoretiska utgångspunkter och forskningssammanhang. Dispositionen och orienteringen om syfte osv ska ge läsarna möjlighet att ta ställning till kapitlets plats i avhandlingen som helhet.

Alla doktorander ska ha minst ett kapitelseminarium. De flesta har fler än ett.

Om doktoranden skriver en sammanläggningsavhandling ersätts kapitelseminariet av seminarium om en enstaka artikel.

Det första kapitelseminariet kan ersättas av seminarium baserat på en utförlig rapport från (ett omfattande) fältarbete eller annan materialinsamling. I så fall ska texten rapportera om det genomförda arbetet och reflektera över materialets art och hur kan ligga till grund för analys i enlighet med avhandlingens syfte och frågeställningar. Disposition och orientering om syfte osv. ska bifogas även här.

Vid kapitelseminarium kommenteras texten av, företrädesvis, en doktorandkollega i etnologimiljön (lokalt eller inom ramen för det nationella samarbetet om utbildning på forskarnivå i etnologi). Dessa kommentatoruppdrag är en viktig del av utbildningen och varje doktorand ska vara beredd att regelbundet åta sig sådana. Kommentator, en eller flera, till kapitelseminarier föreslås av berörd huvudhandledare efter samråd med handledaren, doktoranden och den som är ansvarig för administrationen av de högre seminarierna.

Genomfört kapitelseminarium (eller motsvarande) är ett krav för att flyttas upp till steg 2 på lönestegen, tillsammans med kravet att ha tenderat kurser motsvarande 45 hp (se ”Riktlinjer för löneplacering på doktorandstegen, etnologi”, fastställda av IS).

60%-seminarium

Vid 60%-seminariet lägger doktoranden fram fullständig disposition, inledningskapitel samt minst två övriga kapitel. Rekommenderat kapitelomfång (även för inledningen) är 20-30 sidor. Texten ska vara genomarbetad. Litteraturförteckning som svarar mot de aktuella kapitlen ska ingå i underlaget.

Opponenten ska vara disputerad och bör vara extern, alltså inte hämtas bland etnologimiljöns egna medarbetare. Huvudhandledare föreslår opponent efter samråd med handledare, doktorand, ämnesstudierektorFU och ämnesansvarig.

Observera att den som har haft uppdrag som granskare vid 60%-seminarium inte kan återkomma som opponenter eller betygsnämndsledamöter vid disputationen.

Opponentens granskning och dialog med doktoranden ska i normalfallet omfatta max en timme, så att även övriga seminariedeltagare får möjlighet att lämna synpunkter på texten under seminariets andra timme. Eventuell sammanfattning av texten ska hållas kort och ha som syfte att tydliggöra för doktoranden hur granskaren har förstått texten. I övrigt står det opponenter fritt att disponera framställningen så att de mest väsentliga synpunkterna framgår klart.

60%-seminariet ska följas av ett samtal där doktoranden, handledarna och opponenter deltar. Vid detta samtal ska opponenter få möjlighet att framföra kompletterande synpunkter, även på samtalet under seminariet. Såväl doktorand som handledare ska kunna ställa frågor till opponenter. Doktoranden ska få tydlig återkoppling angående textens kvalitet och eventuella allvarliga invändningar angående textens kvalitet ska meddelas skriftligt.

Genomfört 60%-seminarium är en av förutsättningarna för att doktoranden ska kunna flyttas upp till steg 3 i lönestegen, den andra är att hela läskursen, 60 hp, är tenterad (se ”Riktlinjer för löneplacering på doktorandstegen, etnologi”, fastställda av IS).

Slutseminarium

Underlaget för slutseminarium är hela avhandlingen i manuskript. Texten ska vara komplett och genomarbetad, utan luckor, och komplett och korrekt även vad gäller litteraturhänvisningar och käll- och litteraturförteckning.

Slutseminarieopponenten ska vara extern, disputerad och gärna docentkompetent, det senare är dock inte ett krav. Huvudhandledare föreslår opponenter efter samråd med handledare, doktorand, ämnesstudierektorFU och ämnesansvarig. Observera att den som har haft uppdrag som granskare vid slutseminarium inte kan återkomma som opponenter eller betygsnämndsledamöter vid disputationen.

Opponentens granskning och dialog med doktoranden kan omfatta något mer än en timme. Övriga seminariedeltagare ska ges möjlighet att lämna synpunkter på texten under seminariets gång. Eventuell inledande sammanfattning av texten ska hållas kort och ha som syfte att tydliggöra för doktoranden hur granskaren har förstått texten. I övrigt står det opponenter fritt att disponera framställningen så att de mest väsentliga synpunkterna framgår klart.

Slutseminariet ska följas av ett samtal där doktorand, båda handledarna och opponenter deltar. Vid detta samtal ska opponenter få möjlighet att framföra kompletterande synpunkter, även på samtalet under seminariet. Såväl doktorand som handledare ska kunna ställa frågor till opponenter. Doktoranden ska få tydlig återkoppling angående textens kvalitet och eventuella allvarliga invändningar angående textens kvalitet ska meddelas skriftligt.

Doktorand och handledare ska efter detta samtal komma överens om och dokumentera vilka ändringar som ska göra innan manuskriptet kan gå vidare till slutläsning före disputationen.

Slutseminariet är det första steget i den slutgranskningsprocess som föregår bokning av disputation. För steg 2, se Rutiner för slutgranskning inför disputation, fastställda av IS; finns på ERG:s webbplats och i X-mappen.

Annan seminariemedverkan

En återkommande uppgift under utbildningens gång är att fungera som kommentator när en doktorandkollega lägger fram avhandlingstext och att inleda vid andra slags seminarier. Varje doktorand bör vara beredd att utföra minst ett sådant uppdrag per läsår. Doktoranden ska tillfrågas i god tid.

En kommentator ska ge sin kollega konstruktiv kritik. Det innebär både att uppmärksamma det som fungerar väl i den text som granskas och att vara tydlig om vad som enligt kommentatorns mening behöver förbättras och varför. Eventuell inledande sammanfattning av det arbete som granskas ska vara kort och framför allt syfta till att tydliggöra för författaren hur kommentatorn har förstått texten.

Kategorin ”inleda vid andra slags seminarier” kan inkludera inledning till en diskussion om en text som alla har läst, presentation av en text som andra deltagare inte har läst, rapportering från konferenser eller liknande. Under utbildningens gång ska varje doktorand vänja sig vid att göra olika slags presentationer, så att ”muntlig inledning vid seminarium” vid utbildningens slut är en av de generiska kompetenser som hen behärskar och känner sig bekväm med. Inledaruppdrag tilldelas inför varje ny termin av den lärare som är ansvarig för planeringen av de högre seminarierna.

Utöver ovanstående förväntas doktoranden delta aktivt även i de seminarier där hen inte har inledaruppdrag, samt gå på andra doktoranders disputationer.

4. Disputationsplanering

När slutseminariet är genomfört och handledarna bedömer att prognosen för resterande arbete är god bör handledare och doktorand tillsammans börja planera för disputationen i samråd med ämnesstudierektorFU. Bokning av disputation ska ske i samråd med huvudhandledaren och planen är preliminär tills avhandlingen har fått klartecken av slutläsare (för slutläsningsmomentet, se institutionens gemensamma regler för sista kontroll före disputation).

Doktoranden har inte förslagsrätt vad gäller opponenter eller examinatorer (betygsnämndsledamöter), men ska underrättas om förslaget innan det läggs för att säkra att det inte föreligger jäv.

- a. Gör en tidsplan för resterande arbete i samråd med huvudhandledaren.
- b. Boka disputationslokal med hjälp av lokalbokningen vid institutionen. Den som vill disputera en fredag behöver boka minst ett halvår före disputationen. Innan lokalen bokas, kontrollera i disputationskalendern på SU:s allmänna webbplats, <http://ebox.su.se/owa/calendar/disputationer@su.se/Kalender/calendar.html>, att det inte pågår en annan disputation vid Humanistiska fakulteten vid samma tid. Om så är fallet, kontakta ämnesstudierektorFU angående eventuell dispensansökan.
- c. Boka tid för disputationen hos Studentavdelningen, länk på SU:s allmänna webbplats: <http://www.su.se/medarbetare/studieadmin/disputationsprocess/1-boka-tid-plats-for-disputation>
- d. Planera tryckningen av avhandlingen enligt de anvisningar som ges på universitetets centrala webbplats: <http://www.su.se/forskning/utbildning-pa-forskarniva/disputera-vid-universitetet-forskarexamen>. Institutionen bekostar tryck av totalt 150 exemplar av etnologiavhandlingarna under förutsättning att avhandlingen trycks på enklaste sätt enligt anvisningarna ovan. Om det finns särskilda skäl kan en något större upplaga finansieras. Anhållan om detta görs hos ämnesansvarig som ska samråda med prefekten innan beslut fattas.
- e. Avhandlingen distribueras inför disputationen enligt särskild sändlista, se institutionens gemensamma mapp, X:\Utbildning på forskarnivå. ERG:s administration (kontaktas via order@erg.su.se) kan hjälpa med tryck av etiketter osv, om de får besked senast två veckor innan avhandlingen ska levereras.

För planering och arbetsfördelning i direkt anslutning till disputationen, se ERG:s gemensamma checklista; finns på X-mappen i mappen Utbildning på forskarnivå, undermapp Inför disputationen (eller här: [Checklista inför disputation med tillägg 210928.pdf](#)).